

РЕЛОКАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СФЕРИ ГОСТИННОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Оглобліна О.О., магістрант

Борсуков І.Р., магістрант

Сорокіна С.В., канд. техн. наук, доц.

Акмен В.О., канд. техн. наук, доц.

Державний біотехнологічний університет, м. Харків, Україна

З початком воєнного конфлікту в Україні сфера гостинності, включно з готельним і ресторанным бізнесом, зазнала суттєвих змін. Втрата туристичних потоків, руйнування інфраструктури та необхідність забезпечення безпеки персоналу та клієнтів поставили перед бізнесом нові виклики. Багато підприємств вимушено перейшли до релокації, переміщаючи свої активи та діяльність у безпечніші регіони. Релокація стала не тільки засобом виживання, але й можливістю для подальшого розвитку у відносно безпечних умовах. Розглянемо основні особливості та виклики, з якими зіткнулася сфера гостинності в процесі релокації під час воєнного стану.

Релокація у сфері гостинності є складним процесом, оскільки готелі, ресторани та інші об'єкти сфери обслуговування потребують значних матеріальних та людських ресурсів. Переміщення активів, техніки, персоналу (найбільш популярними для релокації є західні області України, зокрема Львівська, Івано-Франківська та Закарпатська) і водночас адаптація до нових умов попиту (через зниження попиту на розкішні послуги, частина готелів та ресторанів переорієнтувалася на більш доступний сегмент – готелі облаштовують тимчасові місця проживання для переселенців, а ресторани пропонують економічні варіанти меню та організують доставку), зміна цільової аудиторії (зменшення кількості іноземних туристів, змушує переорієнтуватися на обслуговування внутрішніх споживачів, зокрема переселенців, волонтерів та представників міжнародних гуманітарних організацій) і забезпечення якості обслуговування вимагає від підприємців адаптивності і швидкого реагування на зміну обставин.

Релокація сфери гостинності пов'язана з низкою викликів, що вимагають значних ресурсів та організаційних змін. Основними викликами можна назвати наступні.

1. Логістичні труднощі. Через порушені транспортні шляхи та блокування деяких територій переміщення обладнання та матеріалів стало важким і витратним процесом. Багато підприємств змушені залучати спеціалізовані компанії, що займаються перевезенням техніки

та інвентарю.

2. Фінансові витрати. Переїзд та розгортання бізнесу на новому місці потребує великих витрат, яких підприємства не завжди можуть покрити. Додаткові витрати включають оренду нових приміщень, транспортні послуги, закупівлю обладнання і рекламу для привернення нових клієнтів. У зв'язку з цим багато підприємців змушені звертатися за допомогою до державних і міжнародних грантів.

3. Персонал і кадрові проблеми. Частина працівників не може або не хоче переїжджати разом з підприємством, що створює дефіцит кадрів на новому місці. Це вимагає додаткових витрат на навчання нового персоналу і адаптацію його до умов роботи. Крім того, на тлі дефіциту робочої сили в певних регіонах спостерігається збільшення заробітних вимог, що підвищує навантаження на бюджет підприємства.

Незважаючи на труднощі, релокація також відкриває наступні нові можливості для підприємств сфери гостинності:

1. Розширення ринку. Переміщення у нові регіони може допомогти підприємствам розширити свою аудиторію, освоївши новий сегмент клієнтів. Це, у свою чергу, може призвести до розвитку бізнесу у напрямку більш доступного і соціально орієнтованого сервісу.

2. Використання державних і міжнародних програм підтримки. Український уряд, а також міжнародні організації надають грантові програми для підтримки малого і середнього бізнесу, особливо в галузі гостинності. Державна підтримка у вигляді податкових пільг та фінансової допомоги дозволяє підприємствам покривати витрати на релокацію та створювати нові робочі місця.

3. Адаптація до змін у попиті. Завдяки релокації та адаптації до змін у поведінці споживачів підприємства можуть краще задовольняти потреби нової цільової аудиторії, розвиваючи конкурентні переваги. Наприклад, підприємства можуть запроваджувати гнучкі цінові політики, адаптовані до потреб внутрішнього ринку.

Релокація сфери гостинності під час воєнного стану в Україні є складним, але необхідним кроком для збереження і розвитку галузі. Переміщення бізнесу у безпечні регіони, адаптація до нових потреб і зміна стратегії націлювання допомагають підприємствам сфери гостинності залишатися конкурентоспроможними та підтримувати економіку країни. Завдяки релокації бізнес може забезпечити внутрішні потреби громадян і внести свій вклад у стале відновлення економіки в умовах надзвичайних викликів.